

**การจับ การค้น ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของ
กรมปศุสัตว์
โดย...**

นายอาคม ทองศิริ น.บ. น.บ.ท.

อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิฯ เพชรบุรี

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติควบคุมอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 65 “ เพื่อประโยชน์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้
- เข้าไปในสถานที่ผลิต นำเข้า ขาย หรือเก็บอาหารสัตว์ ในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น เข้าไปสถานที่เลี้ยงสัตว์ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือ เข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกอาหารสัตว์ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- ตรวจสอบอาหารสัตว์ภาชนะ เอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์ รวมตลอดถึงวิธีการผลิตอาหารสัตว์ หรือวิธีการเก็บรักษา
- นำอาหารสัตว์หรือวัตถุที่ต้องสงสัยว่าเป็นอาหารสัตว์ในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อทดสอบ ตรวจสอบ หรือวิเคราะห์
- ค้น ยึด หรือยึดอาหารสัตว์ ภาชนะบรรจุ เอกสาร หรือสิ่งใดๆเกี่ยวกับอาหารสัตว์ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด
- มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการ
- มาตรา ๖๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้รับใบอนุญาต หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติควบคุมอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 68 “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

พระราชบัญญัติควบคุมอาหารสัตว์ฯ (ต่อ)

มาตรา ๖๘ สิ่งที่จะยึดและอายัดไว้ตามมาตรา ๖๕(๔) ให้ตกเป็น
ของกรมปศุสัตว์เมื่อ

- ไม่ปรากฏเจ้าของหรือไม่มีผู้มาแสดงตัวเป็นเจ้าของภายใน
๕๐ วันนับแต่ยึดหรืออายัด

- กรณีไม่มีการดำเนินคดีและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบ
ครองมิได้ร้องขอคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งว่า
ไม่มีการดำเนินคดี

- ประมวลกฎหมายกฏหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) วางหลักว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพัสดี เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

- กรณีที่มีการดำเนินคดีและพนักงานอัยการมีคำสั่ง
เด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่ได้พิพากษาให้ริบ และ
ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายใน
เก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี
หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๕ ถ้าสิ่งที่ยึดหรืออายัดเป็นสิ่งที่เสียหาย หรือ เป็นของที่ใกล้หมดอายุการใช้งาน หรือถ้าเก็บไว้เป็นการเสียดต่อความเสียหาย หรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของสิ่งนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุমัติของอธิบดีจะจัดการขายทอดตลาดสิ่งนั้น เสียก่อนคดีถึงที่สุด หรือก่อนสิ่งนั้นจะตกเป็นของกรม ปศุสัตว์ก็ได้

ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการคั่น ยึด อาศัย ภาชนะบรรจุ
เอกสาร หรือสิ่งใดๆ เกี่ยวกับอาหารสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วย
การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘

- ออกตามความในมาตรา ๖๕(๔)

- พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ควบคุมอาหารสัตว์

- ข้อ ๕ กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตาม
กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ทำการคั่น

(๑) สถานที่ผลิต สถานที่นำเข้า ขาย หรือเก็บรักษา
อาหารสัตว์ ในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น

(๒) สถานที่เลี้ยงสัตว์ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง
พระอาทิตย์ตก

(๓) ยานพาหนะที่บรรทุกอาหารสัตว์

- การค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพยายามไม่ให้เกิด
ความเสียหาย หรือกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้/ขอ
ความร่วมมือตำรวจร่วมตรวจค้นได้

ข้อ ๖ กรณีตรวจค้นพบว่ามี การกระทำ ความผิดหรือ สงสัยว่ามี การกระทำ ความผิดต่อกฎหมายควบคุม อาหารสัตว์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการยึด หรืออายัด อาหารสัตว์ ภาชนะบรรจุ เอกสาร หรือสิ่งใด ๆ เกี่ยวกับ อาหารสัตว์นั้นไว้ เพื่อทดสอบ ตรวจหรือวิเคราะห์หรือ เพื่อเป็นพยานหลักฐาน เพื่อส่งพนักงานสอบสวนเพื่อ ประกอบการดำเนินคดีตามกฎหมาย

ข้อ ๗ ในการค้น ยึด หรืออายัด ให้กระทำต่อหน้า
ผู้ประกอบการกิจการอาหารสัตว์ เจ้าของสถานที่เลี้ยง
สัตว์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๘ การยึดหรืออายัดสิ่งของ ให้ทำเครื่องหมายที่
สิ่งของนั้น และมีข้อความว่า “ห้ามเคลื่อนย้าย” หรือ
“ห้ามจำหน่าย” การบรรจุหีบห่อเอกสาร หรือสิ่งของ
นั้นต้องผูกมัดให้เรียบร้อย พร้อมทั้งถ่ายรูปสิ่งของไว้
เป็นหลักฐาน

วรรคสอง – การยึดหรืออายัดสัตว์ที่ตรวจพบหรือสงสัย
ว่ามีการใช้วัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในอาหารสัตว์ ให้
ทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ หรือใช้แผ่นเลขหมายผูกคอ
หรือต้นเข่าคอก แล้วผูกเชือกปิดผนึก ทำเครื่องหมายที่
ประตูคอก และมีข้อความว่า “ห้ามเคลื่อนย้าย” หรือ
“ห้ามจำหน่าย” ถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐาน อาจมอบหมาย
เจ้าของสัตว์เลี้ยง

วรรคสาม- ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชียึดหรืออายัด และให้ทำบันทึกถ้อยคำของผู้ประกอบกิจการอาหารสัตว์ เจ้าของสถานที่เลี้ยงสัตว์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ หรือสิ่งใดๆ ที่ได้จากสัตว์ เพื่อนำไปทดสอบ ตรวจ หรือวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ โดยใช้บันทึกการเก็บตัวอย่าง (แบบทำยาระเบียน)

ข้อ ๕ ในกรณียึดหรืออายัดเพื่อทดลอง ตรวจ หรือ
วิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการตามข้อ ๘ วรรคสามแล้ว
ไม่พบความผิดหรือไม่มีการดำเนินคดี ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่แจ้งคำสั่งว่าไม่มีการดำเนินคดี และแจ้งให้
ผู้ประกอบการกิจการอาหารสัตว์ เจ้าของสถานที่เลี้ยงสัตว์
ยื่นคำร้องขอคืนสิ่งที่ยึด หรือเพิกถอนการอายัดแล้วแต่
กรณี ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งว่าไม่มี
การดำเนินคดี

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อจำหน่าย

เนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘

- พนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้ง
- พนักงานท้องถิ่น คือ ผู้ซึ่งผู้บริหาร อปท.แต่งตั้ง

มาตรา ๕๐ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(๑) เข้าไปในสถานที่ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฆ่าสัตว์
เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต

(๒) เข้าไปในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ที่ได้รับใบอนุญาต
ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือเวลาทำการ
ของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้ปฏิบัติเป็นไป
ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) เข้าไปในสถานที่ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์หรือ
จำหน่ายเนื้อสัตว์ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อ
ตรวจสอบและควบคุมฯ

(๔) สั่งให้หยุดยานพาหนะเพื่อตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุอัน
ควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้

(๕) เข้าไปในยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือเนื้อสัตว์
เพื่อตรวจสอบตามกฎหมายที่ออก

ตามมาตรา ๑๔(๗) หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการ
กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ตรวจหรืออายัดสัตว์ เนื้อสัตว์ เอกสาร หลักฐาน
ยานพาหนะ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการ
ดำเนินคดี

(๗) มีหนังสือเรียกผู้รับใบอนุญาต ผู้ชำแหละและตัดแต่ง
เนื้อสัตว์ ผู้จำหน่ายเนื้อสัตว์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ
หรือชี้แจงหรือให้ส่งเอกสาร

(๘) จับกุมผู้ที่กระทำความผิดซึ่งหน้าตาม
พระราชบัญญัตินี้

- การเข้าไปในสถานที่ตาม (๑) เพื่อทำการค้นต้องมีหมายค้น
เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมา
ได้ จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
กับการกระทำความผิดให้ทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น
แต่ต้องปฏิบัติตาม ป.วิ.อาญา ว่าด้วยการค้น

- อธิบดีมีอำนาจระเบียบปฏิบัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่
ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖)

- อธิบดีมีอำนาจสั่งทำลายหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
ตามที่เห็นสมควรต่อเนื้อสัตว์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรือ
อายัดไว้ตาม (๖) โดยให้บันทึกรายละเอียด จำนวน น้ำหนัก
ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี และให้เจ้าของผู้
ครอบครองรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำลาย

มาตรา ๕๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ พนักงาน
เจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้ ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

- เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.

นี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือ

ตำรวจ ตาม ป.วิ.อาญา

ระเบียบกรมปลุสัศัฏว่ ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัศัฏว่เพื่อ
การจำหน่ายเนื้อสัศัฏว่ พ.ศ. ๒๕๖๐

- เป็นการออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๐
- ใช้บังคับวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐
- ข้อ ๓ หมายถึง คืือ หมายถึงที่ออกตาม ป.วิอาญา
- พนักงานเจ้าหน้าที่ คืือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่า
ด้วยการควบคุมการฆ่าสัศัฏว่ฯ

- เจ้าของหรือผู้ครอบครอง คือ เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
สถานประกอบการหรือยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสัตว์
หรือเนื้อสัตว์

ข้อ ๔ การเข้าไปในสถานประกอบการ หรือยานพาหนะที่ใช้
ในการขนส่งสัตว์หรือเนื้อสัตว์ให้ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้
(๑) ก่อนเข้าไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงความบริสุทธิ์
เสียก่อน โดยแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ แสดงนาม
ตำแหน่ง และหน่วยงานต้นสังกัด

พร้อมมอบบันทึกเหตุผลในการเข้าไปในสถานประกอบการ เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สถานประกอบการ หรือผู้รับใบอนุญาตหรือผู้แทน หากมี หมายค้นต้องแสดงหมายค้นด้วย

(๒) ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้รับใบอนุญาตหรือ ผู้แทน เป็นผู้นำในการเข้าไปในสถานประกอบการ หรือ ยานพาหนะฯเพื่อตรวจสอบและควบคุมให้เป็นไปตาม กฎหมาย

(๓) ในการเข้าไปในสถานประกอบการหรือยานพาหนะฯ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถ่ายรูปหรือบันทึกวิดีโอไว้เป็นพยานหลักฐาน โดยในการถ่ายรูปหรือวิดีโอให้มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้รับใบอนุญาตหรือผู้แทนอยู่ในรูปถ่ายหรือวิดีโอด้วย

(๔) ถ้ามีเหตุอันสมควรว่าบุคคลจะเคลื่อนย้ายสัตว์หรือเนื้อสัตว์ออกจากสถานประกอบการหรือยานพาหนะฯ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้หยุดเคลื่อนย้ายเพื่อตรวจสอบ

(๕) ในระหว่างการเข้าไปในสถานประกอบการ หรือยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือเนื้อสัตว์ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพยายามมิให้ทรัพย์สินสูญหาย เสียหาย และกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้

ข้อ ๖ หากมีเหตุอันสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
กฎหมายฯ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจค้นและยึดหรืออายัด
สัตว์หรือเนื้อสัตว์ เอกสาร ยานพาหนะ หรือพยานหลักฐานที่
เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ
ควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ เพื่อเป็น
พยานหลักฐานในการดำเนินคดี

วรรคสอง- การดำเนินการกับของกลางที่ถูกยึดหรืออายัดไว้
ให้เป็นไปตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด

ข้อ ๗ หากพบว่ามีผู้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จับกุมนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ ๘ เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำบันทึกการตรวจสอบ การเข้าไปในสถานประกอบการหรือยานพาหนะฯ พร้อมอ่านให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้รับใบอนุญาตหรือผู้แทนฟังพร้อมลงลายมือชื่อ ถ้าไม่มีผู้ใดลงลายมือชื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุผลไว้

ข้อ ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบการเข้าไปใน
สถานประกอบการ หรือยานพาหนะฯ ทำรายงานการ
ปฏิบัติการ ดังนี้

(๑) รายงานการปฏิบัติงานผู้บังคับบัญชาทราบภายใน ๑๕ วัน
หลังจากเข้าดำเนินการ

(๒) กรณีมีหมายค้น เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจให้ทำรายงาน
ปฏิบัติงานอีกฉบับเพื่อรายงานศาลทราบ

ข้อ ๑๐ บันทึกใช้แบบท้ายระเบียบนี้

การจับกุม

- การจับกุมผู้กระทำผิดตาม ป.วิ.อาญา กำหนดไว้ 2 หลักเกณฑ์ คือ จับโดยมีหมายจับ และจับโดยไม่มีหมายจับ

การจับตามหมายจับ

- การจับโดยมีหมายจับ ได้บัญญัติไว้ใน ป.วิ.อาญา มาตรา 66 โดยมีเหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

๑. ต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปี หรือ

๒. ต้องมีหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลใดนั้นจะกระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี

- การจับโดยไม่มีหมายจับ ซึ่ง ป.วิ.อาญา มาตรา 78 ได้วางหลักไว้ กล่าวคือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

1. เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 80
2. เมื่อพบบุคคลโดยพฤติการณ์อันควรสงสัยว่า ผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมืออาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด
3. เมื่อมีเหตุที่ออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้
4. เป็นจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนี หรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117

แนวคำพิพากษากฎีกา

- กฎีกาที่ ๓๗๕๑/๒๕๕๑ ตำรวจค้นตัวจำเลยขณะขายก๊วยเตี๋ยอยู่ที่ร้านของจำเลย ร้านขายก๊วยเตี๋ยเป็นที่สาธารณสถาน ตำรวจมีอำนาจค้นตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่ามีสิ่งของผิดกฎหมายอยู่ในตัวได้ตาม ป.วิ.อาญา ม.๕๓ โดยไม่ต้องมีหมายค้น และเมื่อพบเมทแอมเฟตามีนอยู่ในครอบครองของจำเลย ตำรวจมีอำนาจจับ โดยไม่ต้องมีหมายจับ เพราะเป็นการจับในความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อาญา ม.๗๘ (๑)
- กฎีกาที่ ๖๘๕๔/๒๕๕๕ ร้านจำหน่ายอุปกรณ์เครื่องเล่นและแผ่นเกมเป็นสาธารณสถาน เมื่อตำรวจค้นพบแผ่น CD เกมละเมิดลิขสิทธิ์ ตำรวจมีอำนาจค้นตาม ป.วิ.อาญา ม.๕๓ และมีอำนาจจับเพราะเป็นความผิดซึ่งหน้า โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม ป.วิ.อาญา ม.๗๘ (๑)
ประกอบ ม.๘๐ ว.๑

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ 7454/2544 เจ้าพนักงานตำรวจผู้ร่วมจับจำเลยได้แอบซ่อนคูอยู่ที่หน้าบ้านจำเลยห่างประมาณ 30 เมตร ชุกหนึ่ง และ 20 เมตรอีกชุกหนึ่ง เห็นสายลับมอบธนบัตรให้จำเลย แล้วจำเลยไปนำสิ่งของที่ชุกซ่อนมามอบให้สายลับซึ่งเป็นเมทแอมเฟตามีน 4 เม็ด การที่เจ้าพนักงานตำรวจเห็นการกระทำดังกล่าวของจำเลยเป็นการเห็นจำเลยกำลัง กระทำความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดซึ่งหน้า
- ฎีกาที่ 2612/2543 ร.ต.อ. จ กับพวก ล่อซื้อและจับกุมผู้ขายยาบ้าได้พร้อมของกลางยาบ้าและธนบัตรล่อซื้อ แม้ พ.ต.ท.อ ได้ลงชื่อในบันทึกการจับกุมโดยตนเองไม่ได้ร่วมจับกุมก็เป็นเพียงการกระทำไม่ชอบของ พ.ต.ท.อ ไม่มีผลให้การจับกุมไม่ชอบ

•

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๖๕๘/๒๕๑๖ (ประชุมใหญ่) ตำรวจแอบซ้อมดูพวกเล่นการพนันในบ้านจึงเข้าจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับและหมายค้น

- กระบวนการหลังการจับกุมผู้กระทำความผิด

- เจ้าพนักงานผู้จับต้องแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบว่า เขาจะถูกจับกุม
- สิทธิจะไม่ให้การ/ให้การก็ได้ และถ้อยคำนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้
- สิทธิที่จะพบทนายและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ
- แจ้งญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ ทราบถึงการจับกุม ก็ให้เจ้าพนักงานดำเนินการได้ หากสามารถดำเนินการได้โดยสะดวก และไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับ หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด
- ผู้จับกุมต้องสั่งให้ผู้ถูกจับ (หากกรณีจำเป็นให้จับตัวไป) ไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่จับกุม เว้นแต่ สามารถนำไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ขณะนั้น

- ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ของที่ทำการของพนักงานสอบสวน (ป.วิ.อาญา มาตรา 84)
- แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับกุมให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามี หมายจับให้แจ้งแก่ผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟัง และมอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับ (ป.วิ.อาญา มาตรา 84 วรรคแรก (1))

- การจัดทำบันทึกการจับกุม ควรที่จะต้องเขียนให้รัดกุม ไม่ควรมีถ้อยคำ
รับสารภาพ เพราะไม่สามารถใช้คำรับสารภาพของผู้กระทำความเป็น
พยานหลักฐานในศาลได้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐาน
ไว้ดังนี้

- ฎีกาที่ ๘๑๔๘/๒๕๕๑ บันทึกการจับกุมมีข้อความว่าจำเลยให้การรับสารภาพจึงต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อาญา ม. ๘๔ วรรคสี่ บันทึกการจับกุมไม่มีข้อความใดที่บันทึกการแจ้งสิทธิแก่จำเลยผู้ถูกจับตามที่ ป.วิ.อาญา ม. ๘๓ วรรคสอง บัญญัติไว้เลย ถ้อยคำอื่นของจำเลยตามบันทึกการจับกุมจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

- การค้นหาตาม ป.วิ.อาญา

- การค้นตาม ป.วิ.อาญา ก็แบ่งออกเป็น 2 หลักเกณฑ์ คือ
ค้นโดยมีหมายค้น กับการค้นโดยไม่มีหมายค้น

การค้นโดยมีหมายค้น

การออกหมายค้นเป็นอำนาจของศาล โดย ป.วิ.อาญา มาตรา 69 ได้วางหลักว่า เหตุที่จะออกหมายค้นได้มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน
ไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา
2. เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย
หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด
3. เพื่อพบและช่วยบุคคลซึ่งได้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังโดยมิชอบด้วย
กฎหมาย
4. เพื่อพบบุคคลซึ่งมีหมายให้จับ
5. เพื่อพบและยึดสิ่งของตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาล ในกรณีที่จะพบ
หรือจะยึด โดยวิธีอื่นไม่ได้แล้ว

- การขอยกข้อยกเว้น จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ผู้มีอำนาจในการร้องขอให้ออก หมาย

๑. ต้องเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ดำรงตำแหน่งระดับ ๓ ขึ้นไป หรือ
กรณีเป็นตำรวจต้อง มียศ ร.ต.ต. ขึ้นไป
๒. จะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนหรือสอบสวนคดีที่
ร้องขอออกหมายนั้น
๓. ต้องพร้อมจะมาให้ผู้พิพากษาสอบถามก่อนออกหมายได้ทันที คำร้อง
ขอให้ศาลออกหมายค้น ต้องมีรายละเอียดและเอกสารประกอบ
ดังต่อไปนี้

รายละเอียดในคำร้องขอออกหมายค้น

- (1) ต้องระบุลักษณะสิ่งของที่ต้องการหาและยึด หรือชื่อตัว ชื่อสกุล รูปพรรณ อายุของบุคคลที่ต้องการหา และสถานที่ที่จะค้น ระบุบ้านเลขที่ ชื่อตัว ชื่อสกุลและสถานะของเจ้าของหรือผู้ครอบครองเท่าที่ทราบ หากไม่สามารถระบุบ้านเลขที่ที่จะค้นได้ ให้ทำแผนที่ของสถานที่ที่จะค้นและบริเวณใกล้เคียงแทน
- (2) ต้องระบุเหตุที่จะออกหมายค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69 พร้อมสำเนาเอกสารซึ่งสนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายค้น
- (3) แนบบแบบพิมพ์หมายค้นที่กรอกข้อความครบถ้วนแล้วพร้อมสำเนารวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกร่องทุกข์ หนังสือมอบอำนาจให้ ร่องทุกข์ เป็นต้น มาท้ายคำร้อง

การค้ำโดยไม่มีหมายค้ำ

- การค้ำโดยไม่มีหมายค้ำ ป.วิ.อาญา มาตรา 92 วรรคหนึ่ง วางหลักว่า ห้ามมิให้ค้ำในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้ำหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้ำ และในกรณีดังต่อไปนี้

กรณีกันโดยไม่มีหมายกัน

1. มีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่ร โหฐาน หรือมีเสียงหรือ พฤติการณ์อื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่ร โหฐานนั้น
2. เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่ร โหฐาน
3. เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่ร โหฐานนั้น

กรณีค้นโดยไม่มีหมายค้น(ต่อ)

๔. เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด หรือ ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิด ได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบกับทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

๕. เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้ถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๗๘

คำนิยามตาม ป.วิ อาญา

- ที่ร โหฐาน หมายความว่า ที่ต่าง ๆ ซึ่งมีใช้สาธารณสถานตั้งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (ป.วิ.อาญา ม.๒ (๑๓))
- สาธารณสถาน หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ (ป.อาญา ม.๑ (๓))
- ดังนั้น ที่ร โหฐาน จึงหมายถึง สถานที่ที่ประชาชนไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้
- มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาการค้น

- ฎีกาที่ ๓๗๕๑/๒๕๕๑ ตำรวจค้นตัวจำเลยขณะขายก๊วยเตี๋ยวอยู่ที่ร้านของจำเลย ร้านขายก๊วยเตี๋ยวเป็นที่สาธารณสถาน ตำรวจมีอำนาจค้นตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่ามีสิ่งของผิดกฎหมายอยู่ในตัวได้ตาม ป.วิ.อาญา ม.๕๓ โดยไม่ต้องมีหมายค้น และเมื่อพบเมทแอมเฟตามีนอยู่ในครอบครองของจำเลย ตำรวจมีอำนาจจับ โดยไม่ต้องมีหมายจับ เพราะเป็นการจับในความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อาญา ม.๗๘ (๑)

คำพิพากษาค้น (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๘๘๓/๒๕๒๐ (ประชุมใหญ่) สถานที่ค้าประเวณี แม้จะเป็นสถานที่ผิดกฎหมาย แต่ประชาชนทั่วไปมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ จึงเป็นสาธารณสถาน ตำรวจมีอำนาจค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นเพราะไม่ใช่ที่รโหฐาน

- ตัวอย่างคำพิพากษาตามศาลฎีกา ที่วินิจฉัยตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 92
อนุมาตรา (2) และ (5)

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ 4461/2546 ก่อนทำการค้นเจ้าพนักงานตำรวจเห็นจำเลยโยนสิ่งของออกไปนอกหน้าต่างต่าง เมื่อตรวจดูพบว่า เป็นเมทแอมเฟตามีน จึงเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจพบการกระทำผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองอันเป็นความผิดซึ่งหน้าและได้กระทำลงในที่ร โหฐาน เจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายค้นตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 78 (1) , 92 (2)

- ฎีกาที่ 2548/2547 สืบตำรวจ ส. แอบซุ่มดูอยู่ห่างจากห้องเกิดเหตุ ประมาณ 8 เมตร เห็นจำเลยส่งมอบเมทแอมเฟตามีน 10 เม็ด ให้แก่ สายลับ เมื่อเข้าตรวจค้นภายในห้องเกิดเหตุก็พบเมทแอมเฟตามีนอีก 8 เม็ด การกระทำความผิดของจำเลยกับการเข้าตรวจค้นและจับกุมของ ร้อยตำรวจเอก ม. กับสืบตำรวจโท ส. และพวก เป็นการกระทำหน้าที่ ต่อเนื่องกัน เมื่อพบเห็นจำเลยกำลังกระทำความผิดฐานจำหน่ายและมียา เสพติดให้โทษประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายอันเป็น ความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 80 จึงมีอำนาจค้นและจับโดยไม่ ต้องมีหมายค้นและหมายจับตาม มาตรา 78 (1) ,92 (2)

แนวคำพิพากษาศฎีกา (ต่อ)

- ศฎีกาที่ 4461/2540 จำสืบตำรวจ ส. และร้อยตำรวจเอก ป. จับจำเลยได้ ขณะที่จำเลยกำลังขายวัตถุออกฤทธิ์ให้แก่จำสืบตำรวจ ส. ผู้ล่อซื้อ ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า ขณะนั้นธนบัตรที่ใช้ล่อซื้ออยู่ที่จำเลยและจำเลยคืนธนต่อสู้อ้าปล่อยให้นั้นชักว่าจะนำหมายจับและหมายค้นมาได้จำเลยอาจหลบหนีและพยานหลักฐานอาจสูญหาย จึงเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง จำสืบตำรวจ ส. และร้อยตำรวจเอก ป. จึงมีอำนาจเข้าไปในบริเวณบ้านที่เกิดเหตุอันเป็นที่รโหฐานในเวลากลางคืนโดยไม่ต้องมีหมายค้น และมีอำนาจจับจำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 80,81 ประกอบมาตรา 92 (2) และ 96 (2)

วิธีการค้นในทีรโหฐาน

- ป.วิ.อาญา มาตรา 94 ได้วางหลักไว้ว่า ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นในทีรโหฐาน สั่งเจ้าของหรือคนอยู่ในที่นั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้นให้ยอมให้เข้าโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกสมควรในอันที่จัดการตามหมาย ทั้งนี้ให้พนักงานผู้นั้นแสดงหมาย หรือถ้าค้นโดยไม่ต้องมีหมายก็ให้แสดงนามและตำแหน่ง
- ถ้าบุคคลดังกล่าวในวรรคต้นมิยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตู ประตูเรือน รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่น ทำนองเดียวกันนั้นก็ได้

แนวคำพิพากษาฎีกา

- ฎีกาที่ 6405/2545 การจับ ส. ที่บ้านได้กระทำโดยมีหมายจับและหมายค้น เมื่อแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ และแสดงหมายค้น ส. ซึ่งยื่นอยู่ด้านในรั้ว บ้านได้ปิดล็อกกุญแจหน้าบ้าน แล้ววิ่งหนีเข้าบ้านไปปิดล็อกกุญแจด้านในอีก ชั้นหนึ่งและไม่ยอมเปิดประตูอ้างว่าจะไปมอบตัวในวันหลัง แสดงว่า ส. ไม่ยอม ให้เจ้าพนักงานตำรวจเข้าไปจับกุม การที่เจ้าพนักงานตำรวจเข้าไปใช้ไม้กระแทก ประตูบ้านที่ปิดล็อกกุญแจด้านในไว้จนเปิดออกแล้วเข้าไปจับ ส. จึงเป็นกรณี จำเป็นซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจผู้จัดการตามหมายค้นมีอำนาจกระทำได้ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 94 วรรคสอง

- การค้ำในทีรโหฐาน ตามปกติจะต้องกระทำการค้ำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก

ข้อยกเว้น

- 1. เมื่อลงมือค้ำแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้ำต่อไปในเวลา กลางคืนก็ได้
- 2. ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้ำได้เป็นกรณี พิเศษ จะทำการค้ำในเวลากลางคืนก็ได้
- 3. การค้ำเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้อง ได้รับอนุญาตพิเศษจากศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกา

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 96

แนวคำพิพากษาฎีกา

- ฎีกาที่ 4461/2540 จำสืบตำรวจ ส. และร้อยตำรวจเอก ป. จับจำเลยได้ ขณะที่จำเลยกำลังขายวัตถุออกฤทธิ์ให้แก่จำสืบตำรวจ ส. ผู้ล่อซื้อ ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า ขณะนั้นธนบัตรที่ใช้ล่อซื้ออยู่ที่จำเลยและจำเลยคืนธนต่อผู้ ล้อปล่อยให้นั้นซ้ำกว่าจะนำหมายจับและหมายค้นมาได้จำเลย อาจหลบหนีและพยานหลักฐานอาจสูญหาย จึงเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง จำสืบตำรวจ ส. และร้อยตำรวจเอก ป. จึงมีอำนาจเข้าไปในบริเวณบ้าน ที่เกิดเหตุอันเป็นที่ร โหฐานในเวลากลางคืนโดยไม่ต้องมีหมายค้น และมีอำนาจจับจำเลยซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 80,81 ประกอบมาตรา 92 (2) และ 96 (2)

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ 4950/2540 ในขณะที่เข้าตรวจค้นและจับกุมผู้ต้องหาลักลอบเล่นการพนัน เจ้าพนักงานตำรวจไม่มีหมายจับและหมายค้น แต่เห็นว่า การเล่นการพนันเป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า หากไม่เข้าตรวจค้นและจับกุมทันทีตามที่พลเมืองดีแจ้ง ผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปได้ เป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง จึงตรวจค้นในเวลากลางคืนได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 92 (2) ประกอบมาตรา 96 (2) จำเลยที่ 1 ชัดขวางการจับกุมเป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 138 วรรคหนึ่ง

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ 1087/2492 กำนันเห็นเจ้าของบ้านกับพวกกำลังต้มกลั่นสุราอยู่ในบ้านในเวลากลางคืน ถ้าไม่จับในขณะที่กำลังทำความผิดเช่นนั้นก็จะไม่เป็นประจักษ์แจ้งว่าผู้นั้นกระทำความผิดและพยานหลักฐานของกลางก็จะจับไม่ได้หรือไม่ครบถ้วนบริบูรณ์ดังในเวลากระทำผิด เช่นนี้นับว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 96 (2) กำนันกับราษฎร จึงมีอำนาจเข้าทำการจับกุมได้ไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก

แนวคำพิพากษาศาลฎีกา (ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกา วินิจฉัยไม่ถือว่าเป็นเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง มีตัวอย่างดังนี้

ฎีกาที่ 187/2507 จำเลยกระทำผิดซึ่งหน้าในความผิดลหุโทษในเวลากลางคืน แล้วหลบหนีเข้าบ้านของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับรู้จักเป็นอย่างดี เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยจะหลบหนีต่อไปอีก ไม่ถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 96 (2) เจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับไม่มีอำนาจเข้าไปจับกุมอันเป็นที่รโหฐานได้ การที่จำเลยเงื้อมมือจะฟันตำรวจที่เข้ามาจับ ถือว่าเป็นการป้องกันสิทธิของจำเลยให้พ้นจากภัยอันตรายพอสมควรแก่เหตุ

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ 675/2483 พลตำรวจจะเข้าค้ำหรือจับในที่รโหฐานได้ โดยไม่มีหมายจับนั้นก็แต่ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่งเท่านั้น กรณีมีและกินสุราเถื่อนเพียงเล็กน้อยพลตำรวจจับของกลางได้แล้ว จำเลยวิ่งขึ้นเรือน พลตำรวจรู้ว่าเป็นเรือนของจำเลยและไม่ปรากฏว่าจำเลยจะชุกซ่อนหรือหลบหนีไปไหน ดังนั้นไม่เรียกว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งที่จะเข้าจับกุมในบ้านเรือนจำเลยเวลากลางคืน

- การค้นในทีรโหลฐานต้องค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่

แนวปฏิบัติในการค้ำในที่รโหฐาน

- ป.วิ.อาญา มาตรา 102 วรรคหนึ่ง วางหลักว่า การค้ำในที่รโหฐานก่อนลงมือค้ำให้เจ้าพนักงานผู้ค้ำแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และทำที่สามารถจะกระทำได้ให้ค้ำต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวยของผู้นั้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ ก็ให้ค้ำต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยาน มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานดังนี้

แนวคำพิพากษาฎีกา

- ฎีกาที่ 1455/2544 ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 97 และมาตรา 102 วรรคหนึ่ง การค้น โดยมีหมายค้นจะต้องดำเนินการ โดยเจ้าพนักงานตำรวจผู้ถูกระบุชื่อ ในหมายค้น และทำการค้นต่อหน้าเจ้าของหรือบุคคลในครอบครัวของ เจ้าของสถานที่ที่จะค้น หรือมิฉะนั้นก็ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นสองคนที่ขอมานำ ให้เป็นพยานก็ได้ ร้อยตำรวจเอก พ. ผู้ถูกระบุชื่อในหมายค้นเป็นหัวหน้าในการ ตรวจค้นและทำการตรวจค้นต่อหน้าจำเลยซึ่งเป็นบุตรของเจ้าของบ้าน จึงถือ ว่าเป็นบุคคลในครอบครัวตามที่ระบุในมาตรา 102 วรรคหนึ่ง แม้จำเลยจะยังไม่บรรลุนิติภาวะแต่ก็เป็นผู้เข้าใจสาระของการกระทำ และมีความรู้สึกผิด ชอบเพียงพอที่จะให้ความยินยอมโดยชอบแล้ว ดังนั้นการค้นจึงชอบด้วย กฎหมาย

แนวคำพิพากษาฎีกา (ต่อ)

- ฎีกาที่ 395/2519 การที่เจ้าพนักงานตำรวจค้นบ้าน โจทก์ต่อหน้าคนในบ้านคนหนึ่ง ซึ่งตาบอดทั้งสองข้างและหูหนวก กับบุคคลอีกคนหนึ่งที่ได้เชิญมาเป็นพยานในการตรวจค้นนั้น เมื่อไม่ได้ความว่าเจ้าพนักงานตำรวจสามารถค้นต่อหน้าคนอื่น นอกจากที่กล่าวมาแล้วได้ จึงเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจกระทำเท่าที่สามารถจะทำได้ และไม่อาจจะหาบุคคลใดมาเป็นพยานในการค้นมากไปกว่านั้น ถือได้ว่าเป็นการค้นที่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 102

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นการค้นไม่ชอบ ตาม ป.วิ.อาญา 102

- ฎีกาที่ 4793/2549 การค้นพบธนบัตรของกลางในช่องปลาที่แขวนอยู่ข้างบ้านทิศ ตะวันออก นอกจากมิได้กระทำต่อหน้าจำเลยหรือสามีจำเลย ทั้ง ๆ ที่จำเลยก็ถูก จับและควบคุมตัวอยู่ที่หน้าบ้านนั่นเองแล้ว ยังได้ความว่าการพบธนบัตรในช่อง ปลาเป็นเรื่องที่ในชั้นแรกสืบตำรวจตรี พ. ค้นพบเพียงคนเดียวก่อน แล้วจึงเรียก กำนันที่เชิญมาเป็นพยานในการค้นมาดู หาใช่ว่าเป็นการค้นพบธนบัตรของกลางที่ พบต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยานดังที่ ป.วิ.อาญา มาตรา 102 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ พยานหลักฐานโจทก์เกี่ยวกับการ ค้นพบธนบัตรของกลางซึ่งเจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด จึงไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่ศาลจะรับฟัง

มาตรา ๘๘ การค้ำที่รโหฐานนั้น จะค้ำได้แต่เฉพาะ
เพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้ำเท่านั้น ยกเว้น

(๑) กรณีค้ำหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้ำ
มีอำนาจยึดสิ่งของใดๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐาน
เพื่อประโยชน์ หรือ ยัน ผู้ต้องหา / จำเลย

(๒) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้ำมีอำนาจจับบุคคลหรือ
สิ่งของอื่นที่ค้ำนั้นได้ เมื่อมีหมายอีกต่างหาก หรือกรณี
ความผิดซึ่งหน้า

มาตรา ๕๕ ในการค้ำประกัน เจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีความเสียหายและกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้

มาตรา ๑๐๐ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้ำประกันหรือจะตรวจค้ำประกัน จะขัดขวางถึงกับทำให้การค้ำประกันไร้ผล เจ้าพนักงานผู้ค้ำประกัน มีอำนาจเอาตัวผู้นั้นควบคุมไว้หรือให้อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงาน ในขณะที่ทำการค้ำประกันเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้ขัดขวางถึงกับทำให้การค้ำประกันไร้ผล

มาตรา ๑๐๐ วรรคสอง ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคล
นั้นได้เอาสิ่งของที่ต้องการพบซุกซ่อนในร่างกาย
เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจค้นตัวผู้นั้นได้ ตามแนว
มาตรา ๘๕ คือ

-ต้องกระทำโดยสุภาพ ค้นผู้หนึ่งต้องให้ผู้หนึ่งเป็น
ผู้ค้น

-สิ่งที่ยึดไว้ เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนคดีถึงที่สุด
เมื่อคดีเสร็จให้คืนแก่ผู้มีสิทธิเรียกร้อง

มาตรา ๑๐๑ สิ่งของที่ยึดได้ในการค้น ให้ห่อหรือบรรจุ
หีบห่อตีตราไว้ หรือให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๑๐๓ ให้เจ้าพนักงานผู้ค้นบันทึกรายละเอียด
แห่งการค้น และสิ่งของที่ค้นได้ต้องมีบัญชีรายละเอียด
ไว้

วรรคสอง — บันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้นให้อ่าน
ให้ผู้ครอบครองสถานที่/บุคคลในครอบครัว/ผู้ต้องหา/
จำเลย/ผู้แทนหรือพยานฟัง แล้วให้ลงลายมือชื่อรับรอง

แนวคำพิพากษาฎีกา (มาตรา ๑๐๓)

ฎีกาที่ ๕๔๕๕/๒๕๓๔- ของกลางจำนวนมากเป็น
ชิ้นส่วนรถที่ได้จากที่รโหฐาน ซึ่งได้มีการตรวจสอบกัน
แล้ว แล้วให้จำเลยรับรองไว้ว่าของกลางต่าง ๆ นั้น ค้นได้
ที่รโหฐานดังกล่าวซึ่งจำเลยได้ลงชื่อรับรองความ
ถูกต้องไว้ตามบัญชีของกลาง ของกลางอันใช้เป็น
พยานวัตถุเหล่านี้จึงใช้ยืนยันจำเลยได้

มาตรา ๑๐๔ เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมาย ต้องรีบส่ง
บันทึกและบัญชีดังกล่าวพร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดมา ถ้า
พอที่จะส่งได้ไปยังผู้ออกหมายหรือเจ้าพนักงานอื่น
ตามที่กำหนดไว้ในหมาย

วรรคสอง- ในกรณีค้นโดยไม่มีหมายโดยเจ้าพนักงาน
อื่นที่ไม่ใช่พนักงานสอบสวน ให้ส่งบันทึก บัญชีและ
สิ่งของไปยังพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานที่ใดที่
ต้องการสิ่งเหล่านั้น

การค้นในที่สาธารณะ

- ป.วิ.อาญา มาตรา 93 โดยวางหลักว่า ห้ามมิให้ค้นบุคคลใดในที่สาธารณะ เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานดังนี้

แนวคำพิพากษาฎีกา

- ฎีกาที่ 1082/2507 ค้นจำเลยกับพวกขณะยื่นอุทธรณ์ที่หลังสถานีรถไฟ โดยผู้ค้นเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ ได้ติดตามคนร้ายปล้นทรัพย์หนีข้ามท้องที่มา และได้ร่วมกับตำรวจในท้องที่ทำการติดตาม และมีเหตุสงสัยอันควรที่จะทำการค้น คือสงสัยว่าจะมีอาวุธปืนและของผิดกฎหมาย เช่นนี้ ทำการค้นจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น
- ฎีกาที่ 883/2520 (ประชุมใหญ่) ห้องโถงในสถานการค้าประเวณีผิดกฎหมายเวลาแขกมาเที่ยว เป็นสาธารณสถานซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ พลตำรวจมีอำนาจค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 93 จำเลยขัดขวางเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 140 พลตำรวจจับได้

จบ////////